

Leo Trotskij

Pariskommunens lärdomar

4 februari 1921

Var gång man studerar Kommunens historia ser man den ur nya aspekter, tack vare de erfarenheter som förvärvats genom de revolutionära strider som utkämpats senare och framför allt de senaste revolutionerna, inte bara den ryska utan också de tyska och den ungerska. Fransk-tyska kriget var en blodig explosion, förebudet till en fruktansvärd världsmassaker, medan Pariskommunen står som en bländande budbärare om den proletära världsrevolutionen.

Kommunen visar oss de arbetande massornas hjältemod, deras förmåga att enas i ett enda block, deras beredvillighet att offra sig själva för framtiden, men samtidigt visar den också massornas oförmåga att själva välja sin väg, deras obeslutsamhet när det gäller att leda rörelsen, deras ödesdigra benägenhet att göra halt efter de första framgångarna och därmed ge fienden möjlighet att hämta andan och återupprätta sina ställningar.

Kommunen kom alltför sent. Den hade alla möjligheter att ta makten redan den 4 september¹ och om den gjort detta skulle Parisproletariatet i ett enda slag ha kunnat ställa sig i ledningen för landets arbetare i deras kamp mot alla det förflutnas krafter, mot både Bismarck och Thiers. Men i stället övergick makten till de demokratiska pratkvarnarna, de deputerade från Paris. Parisproletariatet ägde varken något parti eller några ledare som det var nära förbundet med genom tidigare strider. De småborgerliga patrioter som betraktade sig själva som socialister och sökte arbetarnas stöd hade innerst inne inget självförtroende. De skakade proletariatets tro på sig självt och var ständigt på jakt efter kända jurister, journalister eller deputerade, vilkas hela bagage utgjordes av ett dussin vagt revolutionära fraser, för att få anförtro ledningen över rörelsen åt dessa figurer.

Skälen till att Jules Favre, Picard, Garnier-Pagés² & Co kunde ta makten i Paris den 4 september var desamma som tillät Paul-Boncour, A. Varenne, Renaudel³ och en massa andra att för en tid framträda som herrar över proletariatets parti.

Dessa Renaudeler och Boncourer, ja till och med folk som Longuet och Pressemane⁴, står genom sina sympatier, sin intellektuella inställning och sitt beteende, långt närmare sådana typer som Jules Favre och Jules Ferry än de står det revolutionära proletariatet nära. Deras socialistiska fraseologi är bara en historisk mask, som ger dem möjlighet att tvinga sig på massorna. Och det är just därför att Favre, Simon, Picard och de andra brukade och missbrukade en demokratisk-liberal fraseologi, som deras söner och sonsöner nu måste gripa till en socialistisk fraseologi. Men dessa söner och sonsöner har visat sig som värdiga arvtagare till sina fäder och farfäder och fortsätter deras verk. Och när de ställs inför kravet att avgöra långt viktigare ting än hur en ministerklick skall bildas, nämligen frågan om vilken klass som skall ta makten i Frankrike, då kommer Renaudel, Varenne, Longuet och deras gelikar att hamna i samma läger som Millerand⁵ – denne medarbetare till Kommunens slaktare

¹ *den 4 september*: den dag då kejsardömet störtades, republiken proklamerades och en "nationell försvarsregering" bildades.

² *Garnier-Pagés*: politiker, medlem av nationella försvarsregeringen.

³ *Paul-Boncour, A. Varenne, Renaudel*: högersocialister.

⁴ *Pressemane*: Adrian, centersocialist.

⁵ *Millerand*: Alexandre, socialistisk politiker, utrikesminister, konseljpresident och under fyra år Frankrikes president. Millerand tillhörde 1899-1902 en borgerlig regering, vilket föranledde debatten om den s. k. ministersocialismen.

Galliffet... När salongernas och parlamentets revolutionära frasmakare ställs ansikte mot ansikte med revolutionen, i verkligheten, känner de inte igen den.

Arbetarpartiet – det verkliga arbetarpartiet – är inte en apparat för parlamentariska manövrer, utan det är proletariats samlade och organiserade erfarenhet. Det är bara med partiets hjälp, partiet som bygger på historiens lärdomar, som teoretiskt förutser utvecklingens olika vägar, alla dess stadier, och med utgångspunkt härifrån beräknar formlerna för den rätta handlingen, som proletariats kan göra sig fritt från en ständig återupprepning av sin historia – dess tvekan, dess obeslutsamhet, dess misstag.

Parisproletariatet hade inget sådant parti. De borgerliga socialisterna som Kommunen myllrade av höjde sina blickar mot himlen, hoppades på ett underverk eller ett profetiskt ord, tvekade och fumlade, medan massorna trevade omkring och tappade huvudet därför att några var obeslutsamma och andra ägnade sig åt fria fantasier. Följden blev att revolutionen bröt ut mittibland dem, för sent och med Paris omringat. Sex månader hann förflyta innan proletariats återvunnit minnet av de tidigare revolutionernas lärdomar, av forna dagars strider, av de ständigt återkommande förräderierna mot demokratin – och grep makten.

Men de där sex månaderna skulle visa sig vara en oersättlig förlust. Om ett centraliserat parti för revolutionär handling hade stått i spetsen för det franska proletariats i september 1870, skulle Frankrikes hela historia och därmed hela mänsklighetens historia ha tagit en annan riktning.

Och när makten den 18 mars övergick till Parisproletariatet, berodde detta inte på att proletariats medvetet gripit denna makt, utan bara på att dess fiender hade lämnat Paris.

De senare förlorade oavbrutet terräng, arbetarna föraktade och avskydde dem, småborgarna hade inte längre något förtroende för dem och den rika bourgeoisie fruktade att de inte längre var i stånd att försvara den. Soldaterna uppträdde buttert och direkt fientligt mot sina officerare. Regeringen flydde från Paris för att samla sina styrkor någon annanstans. Det var i det ögonblicket som proletariats blev situationens herre.

Men det insåg den saken först dagen därpå. Revolutionen kom fullständigt överraskande.

Denna första framgång blev en ny källa till passivitet. Fienden hade flytt till Versailles. Innebar inte det en seger? I det ögonblicket skulle man ha kunnat krossa hela rövarbandet till regering utan någon blodsutgjutelse. Samtliga ministrar, med Thiers i spetsen, kunde ha tagits till fånga i Paris. Ingen skulle ha lyft en hand för att försvara dem. Men de fängslades inte. Det fanns ingen centraliserad partiorganisation med blick för läget i stort och några särskilda organ som kunde verkställa ledningens beslut.

Spillrorna av infanteriet hade ingen lust att dra sig tillbaka till Versailles. De band som fortfarande förenade officerarna och soldaterna var mycket svaga. Om det hade funnits en ledande och dirigerande partcentral i Paris, skulle den ha utökat de retirande arméerna – eftersom möjligheten fanns till en reträtt – med några hundra eller kanske bara några dussin hängivna arbetare, med instruktioner att göra allt för att öka soldaternas missnöje med sina officerare, att utnyttja första bästa psykologiska ögonblick för att befria soldaterna från officerarna och föra dem med sig tillbaka till Paris igen, så att de kunde förena sig med folket. Det skulle inte ha varit svårt att genomföra en sådan sak, enligt vad Thiers trogna själva hade erkänt. Men ingen hade ens en tanke i den riktningen. Inte heller fanns det någon som kunde ägna sig åt sådana planer. Därtill kommer att sådana beslut i tider av stora omvälvningar kan fattas bara av ett revolutionärt parti som ser fram mot en revolution, förbereder sig för den och aldrig tappar huvudet, av ett parti som är vant vid att se situationen i dess helhet och inte hyser någon rädsla för att handla.

Och ett sådant handlingens parti var just vad det franska proletariatet saknade.

Nationalgardets centralkommitté var i själva verket ett råd, bestående av representanter för de väpnade arbetarna och småborgarna. Ett sådant råd, som valts direkt av de massor som valt revolutionens väg, är ett utmärkt maskineri för handling. Men samtidigt, och detta just på grund av dess omedelbara och elementära kontakter med massorna som befinner sig i den sinnesstämning de hade när de drabbades av revolutionen, avspeglar det inte bara alla massornas starka sidor utan också deras svagare sidor och avspeglar till en början de svagare sidorna mer än de starka: det uppenbarar klart deras obeslutsamhet, den avvaktande hållningen, tendensen att efter de inledande framgångarna inte göra någonting alls.

Nationalgardets centralkommitté behövde en ledning. Det var absolut oundgängligt att man hade en organisation som i sig förkroppsligade proletariatets politiska erfarenheter och alltid fanns till hands – inte bara i Centralkommittén, utan också i legionerna, i bataljonerna, i det franska proletariatets allra djupaste led. Genom dessa råd av delegater – som i det här speciella fallet var organ för Nationalgardet – kunde partiet ha hållit en ständig kontakt med massorna, kontinuerligt tagit pulsen på stämningarna bland dem, hela tiden följt deras inställning, och partientralen kunde varje dag ha fört fram ett slagord som genom aktivisterna skulle ha genomsyrat massan och smitt samman dess tänkande och vilja.

Men regeringen hade knappt hunnit dra sig tillbaka till Versailles, förrän Nationalgardet skyndade att befria sig från sitt ansvar, just i det ögonblick då det verkligen krävdes någonting. Centralkommittén ville ha ”lagliga” val till Kommunen. Den inledde förhandlingar med borgmästarna i de parisiska arrondissementen för att skaffa sig ett skydd från höger, skaffa sig ”legalitet”.

Om man samtidigt hade förberett en skoningslös attack mot Versailles, skulle dessa förhandlingar med borgmästarna ha varit en ur militär synpunkt fullt berättigad krigslist, helt i överensstämmelse med målet. Men i själva verket genomfördes dessa förhandlingar för att man genom något underverk skulle slippa ifrån den kommande striden. De småborgerliga radikalerna och de socialistiska idealisterna med sin djupa respekt för ”legaliteten” och de män som i sig förkroppsligade en del av den ”legala” staten – de deputerade, borgmästarna osv. – hoppades i djupet av sina själar att Thiers vördnadsfullt skulle göra halt inför det revolutionära Paris, i samma ögonblick som staden iförde sig en täckmantel i form av denna ”legala” kommun.

I detta speciella fall understöddes dessutom passiviteten och obeslutsamheten av federationens och autonomins heliga principer. Paris är nämligen bara en kommun bland många kommuner. Paris vill inte påtvinga någon någonting; det strävar inte efter någon diktatur, annat än möjligen ”det goda exemplets diktatur”.

Detta var, kort sagt, ingenting annat än ett försök att ersätta den proletära revolution som höll på att utvecklas med en småborgerlig reform: en kommunal autonomi. Den verkligt revolutionära uppgiften var emellertid att tillförsäkra proletariatet makten över hela landet. Paris måste då tjänstgöra som revolutionens bas, som dess stöd, dess starka fäste. Och skulle man kunna nå detta mål var det nödvändigt att utan dröjsmål besegra Versailles och sända ut agitatorer, organisatörer och väpnade styrkor över hela Frankrike. Det var nödvändigt att ta kontakt med sympatisörerna, stärka de tveksamma i deras tro och krossa fiendens motstånd. Men i stället för att satsa på denna offensiva och attackerande politik, som var den enda som kunde ha räddat situationen, försökte ledningen i Paris isolera sig själv i sin kommunala självstyrelse; de vägrade att angripa andra, på det att andra inte måtte angripa dem; varje stad hade sin egen heliga rätt att styra sig själv. Detta idealistiska struntprat – av samma skrot och

korn som den mondäna anarkismen – dolde i själva verket en feighet inför den revolutionära processen som skulle fortgått, oavbrutet och intill slutet, eller aldrig satts igång.

Denna fientliga inställning till de kapitalistiska organisationsmetoderna – arv av en småborgerlig provinsialism och autonomism – är utan tvekan den svaga punkten hos en del av det franska proletariatet. Självständighet för distrikten, för kvarteren, för bataljonerna, för städerna, framstår för vissa revolutionärer som den yttersta garantin för all verklig aktivitet och för individens oberoende. Men detta är ett stort misstag, som här kom att stå det franska proletariatet dyrt.

Under slagord som ”kamp mot den despotiska centralismen” och mot den ”förkvävande” disciplinen, tar allehanda grupper och undergrupper inom arbetarklassen upp en kamp för sina speciella intressen, ledda av sina små distriktsledare och lokala orakel. Men för att hela arbetarklassen, utan att därför förlora sin kulturella självständighet och de politiska nyansskillnaderna, skall kunna handla bestämt och metodiskt, utan att hamna i händelsernas bakvatten, och gång på gång kunna sätta in mördande slag mot fiendernas svaga punkter, krävs det att den leds av en apparat som står över alla kvarter, distrikt och grupper, är hårt centraliserad och hålls samman av en järnhård disciplin. Tendensen till partikularism⁶ är, vilka former den än må antaga, ett arv från det döda förflutna. ju förr den franska kommunismen – den socialistiska kommunismen eller den fackliga kommunismen, för detta gäller båda – kan frigöra sig från den svagheten, desto större blir vinsterna för den proletära revolutionen.

Partiet skapar inte självt revolutionen efter sitt eget behag, det väljer inte det ögonblick det självt föredrar för att gripa makten, men det ingriper aktivt i händelserna, genomsyrar i varje ögonblick de revolutionära massornas sinnen och bedömer fiendens motståndskraft, för att på så sätt kunna bestämma det lämpligaste ögonblicket för den avgörande handlingen. Detta är den svåraste delen av dess uppgift. Partiet har inget standardbeslut som kan tillämpas i alla situationer. Vad som krävs är en korrekt teori för kampen, ett förtroligt förhållande till massorna, den största möjliga insikt i situationen, en revolutionär uppfattning, en stor beslutsamhet. Ju grundligare ett revolutionärt parti tränger in på den proletära stridens alla områden, desto enigare blir det genom den enade uppslutningen kring målet och disciplinen och desto snabbare och bättre kommer det att lösa sin uppgift.

Svårigheten ligger i hur man tillräckligt intimt skall kunna sammanlänka denna centraliserade partiorganisation, tätt sammansvetsad genom en järnhård disciplin, med massrörelsen och dess ebb och flod. Makten kan inte erövrats utan ett starkt revolutionärt tryck från de arbetande massorna. Men för att detta skall kunna ske är elementet av förberedelse ofrånkomligt. Ju bättre partiet förstår konjunkturen och ögonblicket, desto bättre förberedda blir motståndsbaserna, ju bättre styrkor och roller är fördelade, desto säkrare blir framgången och desto färre offer kommer den att kräva. Samordningen mellan en omsorgsfullt förberedd handling och en massrörelse är den politiskt-strategiska uppgiften inför maktövertagandet.

Ur den synpunkten blir en jämförelse mellan den 18 mars 1871 och den 7 november 1917 mycket instruktiv. I Paris tar de ledande revolutionära kretsarna inga som helst initiativ till handling. Proletariatet, som beväpnats av den borgerliga regeringen, är i realiteten stadens herrar, har alla de materiella maktmedel som krävs – kanoner och gevär – till sitt förfogande, men är självt inte medvetet om den saken. Bourgeoisien gör ett försök att beröva jätten hans vapen; det försöker stjäla proletariatets kanoner. Försöket misslyckas. Regeringen flyr i panik från Paris till Versailles. Fältet är fritt. Men det är först dagen efter som proletariatet inser att det är Paris härskare. ”Ledarna” befinner sig i händelsernas kölvatten, de registrerar vad som

⁶ *partikularism*: söndringssträvan, separatism.

hämt när det redan är över och de gör allt som står i deras makt för att trubba av den revolutionära eggen.

I Petrograd blev utvecklingen annorlunda. Partiet handlade fast och bestämt och grep makten. Det hade sitt folk överallt, konsoliderade varenda ställning och vidgade hela tiden sprickan mellan arbetarna och garnisonen å ena sidan och regeringen å den andra.

Den väpnade demonstrationen i juli⁷ är en väldig rekognoscering som partiet genomför för att undersöka graden av inre kontakt hos massorna och fiendens motståndskraft. Denna rekognoscering utvecklas till en kamp om utposter. Vi kastas tillbaka, men samtidigt skapar aktionen ett samband mellan partiet och folkdjupen. Augusti, september och oktober domineras av ett mäktigt revolutionärt flöde. Partiet utnyttjar detta på bästa sätt och förstärker avsevärt sina stödjepunkter inom arbetarklassen och garnisonen. Sedan kommer samklagen mellan de hemliga förberedelserna till uppror och massaktionerna nästan automatiskt. Tidpunkten för sovjeternas andra kongress fastställs till den 7 november. Hela vår tidigare agitation har inriktats på ett maktövertagande från kongressens sida. Omvälvningen har alltså i förväg bestämts att äga rum den 7 november. Den saken var allmänt känd, också av fienden. Kerenskij och hans rådgivare måste göra vad de kunde för att konsolidera sin egen ställning i Petrograd inför detta avgörande ögonblick, hur litet de än förmådde i det avseendet. De ställdes dessutom inför tvånget att förflytta den mest revolutionära delen av garnisonen från huvudstaden. Vi å vår sida utnyttjade detta försök från Kerenskij's sida och lät det skapa en ny konflikt som blev av avgörande betydelse. Vi anklagade öppet regeringen Kerenskij – och senare fann vi skriftliga bekräftelser i officiella dokument på att vi haft rätt i våra anklagelser – för att ha planerat att avlägsna en tredjedel av Petrograds garnison enbart i kontra-revolutionära syften, utan några som helst militära skäl. Denna konflikt stärkte ytterligare förbindelserna mellan oss och garnisonen och gav den senare en klar och bestämd uppgift, nämligen att stödja den sovjetkongress som skulle sammanträda den 7 november. Och eftersom regeringen – om ock mycket svagt och osäkert – vidhöll att garnisonen måste bort, skapade vi inom Petrograds sovjet, som redan var i våra händer, en särskild revolutionär krigskommitté, under förevändning att den skulle få till uppgift att gå igenom och verifiera de militära skälen för regeringens handlande.

Därmed hade vi alltså ett rent militärt organ i spetsen för Petrograds garnison, ett legalt organ för det väpnade upproret. Samtidigt tillsatte vi (kommunistiska) kommissarier i de militära förbanden, i militärförråden osv. Vår hemliga militära organisation genomförde olika tekniska uppgifter och försåg den revolutionära krigskommittén med helt pålitliga aktivister till viktiga militära uppdrag. Allt det viktigaste arbetet när det gällde förberedelserna, förverkligandet och den väpnade resningen utfördes fullt öppet, och så metodiskt och naturligt att bourgeoisien under Kerenskij aldrig riktigt fattade vad det var som skedde mitt för ögonen på den. (I Paris förstod proletariatet först dagen efter segern att det faktiskt segrat – en seger som det dessutom inte medvetet hade strävat efter – att det var situationens herre. I Petrograd rådde ett motsatt förhållande. Där hade vårt parti, som stödde sig på arbetarna och garnisonen, redan erövrat makten, och borgerskapet sov i godan ro och upptäckte först nästa morgon att statsrodret hade råkat i händerna på dess egen dödgrävare.)

Inför detta maktövertagande gick åsikterna om den lämpligaste strategin isär inom partiet.

⁷ *Den väpnade demonstrationen i juli*: händelserna i dåvarande Petrograd den 16 och 17 juli 1917.

En del av centralkommittén⁸ hävdade, som bekant, att partiet inte borde gripa makten, eftersom den ansåg att det rätta ögonblicket ännu inte var inne, att Petrograd var isolerat från resten av landet, att proletariatet var utan kontakt med bönderna osv.

Andra kamrater ansåg att vi inte ägnade tillräcklig uppmärksamhet åt förutsättningarna för en militär komplott. En av centralkommitténs medlemmar krävde i oktober att man skulle omringa Alexandrineteatern, där den demokratiska konferensen satt i sammanträde, och proklamera partiets centralkommitté som landets diktator. När vi som nu koncentrerar hela vår agitation och alla våra militära förberedelser på den andra kongressen, förklarade han, avslöjar vi ju därmed våra planer för fienden och ger honom möjlighet att förbereda sig eller att slå till i förväg. Men det kan inte råda något tvivel om att ett försök till en militärkupp och en ockupation av Alexandrineteatern skulle ha varit främmande för händelsernas naturliga utveckling, att det skulle ha verkat förvirrande på massorna. Till och med i Petrogradsovjeten, där vår fraktion var den dominerande, skulle ett sådant företag, som klart föregrep kampens logiska utveckling, ha åstadkommit förvirring och oreda vid detta tillfälle, framför allt inom garnisonen där det fortfarande fanns en del tveksamma och inte särskilt pålitliga regementen, i första hand kavalleriregementena. Det skulle ha varit mycket lättare för Kerenskij att slå ner en sammansvärjning som kom helt oväntat för massorna, än att gå till attack mot denna garnison som hela tiden konsoliderade sina ställningar mer och mer, i första hand då sin okränkbarhet i den kommande sovjetkongressens namn. Följaktligen förkastade centralkommitténs majoritet planen att omringa den demokratiska konferensen, och detta med all rätt. Det visade sig att man bedömt den lämpliga tidpunkten alldeles riktigt: den väpnade revolten, som genomfördes nästan helt utan blodsutgjutelse, triumferade exakt på den dag som öppet och långt i förväg faststälts som första sammanträdesdagen för den andra sovjetkongressen.

En sådan strategi kan emellertid inte göras till en allmän regel, eftersom den kräver speciella omständigheter för att fungera. Här var alla utleda på kriget mot tyskarna, och de soldater som var mindre revolutionärt inställda ville inte lämna Petrograd för att skickas till fronten. Och även om garnisonen i sin helhet stod på arbetarnas sida bara av detta skäl, förstärktes den i sin inställning i samma mån som Kerenskij's intriger avslöjades. Därtill kom att stämningen inom Petrograds garnison hade sina djupare orsaker i bondeklassens belägenhet och i det imperialistiska krigets utveckling. Om garnisonen varit splittrad och Kerenskij lyckats få stöd av några få regementen, skulle vår plan ha misslyckats. Då skulle den rent militära komplottens element (konspiration och överraskningsanfall) ha fått dominera. Och då skulle det ha blivit nödvändigt att välja en annan tidpunkt för revolten.

Också Pariskommunen hade alla möjligheter att vinna över bonderegementena på sin sida, för dessa hade förlorat all tilltro och all respekt för makten och befälet. Ändå gjorde den ingenting för att uppnå detta. Felet här står inte att söka i förhållandet mellan bönderna och arbetarklassen, utan i den revolutionära strategin.

Hur kommer det i detta avseende att gå i de europeiska staterna? Det är svårt att förutsäga något på den punkten. Men med tanke på händelsernas långsamma utveckling och det faktum att de borgerliga regeringarna satsar allt på att utnyttja tidigare erfarenheter, torde man kunna räkna med att proletariatet i varje givet ögonblick kommer att ställas inför ett stort och välorganiserat motstånd, när det försöker vinna soldaternas sympati. I så fall blir en skicklig attack vid rätt tidpunkt från de revolutionära krafternas sida nödvändig. Det är partiets plikt att förbereda sig för detta. Det är därför det måste bevara och utveckla sin karaktär av

⁸ En del av centralkommittén: främst Zinovjev och Kamenev.

centraliserad organisation, som öppet vägleder massornas revolutionära rörelse och samtidigt fortlever som en hemlig apparat för det väpnade upproret.

Frågan om Nationalgardets rätt att självt välja sina officerare var en av orsakerna till konflikten mellan Nationalgardet och Thiers. Paris vägrade att godta de officerare som Thiers utsett. I stället formulerade Varlin parisarnas krav på att samtliga befälspersoner inom Nationalgardet, uppifrån och ner, skulle väljas av nationalgardisterna själva. Det var där Nationalgardets centralkommitté fann sitt starkaste stöd.

Denna fråga måste ses från två sidor, den politiska och den militära, sidor som är förbundna med varandra men bör studeras var för sig. Den politiska uppgiften var att befria Nationalgardet från dess kontrarevolutionära befäl. Enda möjligheten att uppnå detta mål låg i rättigheten att välja sina egna officerare, eftersom nationalgardisternas majoritet bestod av arbetare och revolutionära småborgare. Därtill kom att slagordet ”rätten att själv välja sina officerare” kunde vidgas till att gälla också infanteriet. Detta skulle i ett slag ha berövat Thiers hans förnämsta vapen, den kontrarevolutionära officerskåren. Men för att en sådan plan skulle kunna förverkligas, krävdes det en partiorganisation med folk i alla de militära förbanden. Rätten att välja officerare hade med andra ord här som sin omedelbara innebörd inte att man skaffade fram bra befäl till bataljonerna, utan att dessa befriades från sådana officerare som var anhängare av bourgeoisiens sak. Rätten att välja befäl var en kil som kunde klyva den militära makten i två delar, längs klassgränserna. Det var så det låg till för vår del under Kerenskijtiden, framför allt omedelbart före oktober.

Men befriar man krigsmakten från dess gamla befälsapparat, innebär detta oundvikligen att man också försvagar dess organisatoriska sammanhållning och stridsduglighet. I regel är de valda officerarna tämligen svaga nummer ur tekniskt militär synpunkt och när det gäller att upprätthålla ordning och disciplin. Följaktligen ställs man, i samma ögonblick krigsmakten befriar sig från de kontrarevolutionära officerare som hunsat och förtryckt soldaterna, inför frågan om hur man skall kunna få fram en revolutionär officerskår som är i stånd att fullgöra sina uppgifter. Och den frågan kan inte lösas genom val. Innan soldaternas breda massor lär sig välja de bästa och pålitligaste ledarna i fält, har revolutionen redan slagits ner av en fiende som utsett sina officerare med hjälp av sekelgammal erfarenhet. Den formlösa demokratins metoder (enkla val) måste utökas och i viss mån ersättas med urval uppifrån. Revolutionen måste skapa ett organ bestående av erfarna, pålitliga organisatörer som man kan hysa fullständigt förtroende för och som måste få oinskränkta fullmakter att välja, utse och utbilda officerare. För om alltså partikularism och demokratisk autonomism förvisso är farliga för den proletära revolutionen i allmänhet, är de tio gånger farligare inom krigsmakten. Kommunens tragiska exempel vittnar endast alltför väl om detta.

Nationalgardets centralkommitté fick sin auktoritet genom demokratiska val. Men i samma ögonblick denna centralkommitté behövde utveckla sin offensiva förmåga till det yttersta, tappade den huvudet fullständigt, eftersom den måste klara sig utan ett proletärt partis ledning, och skyndade att överlämna sina befogenheter till representanterna för denna kommun, som valts på en ännu bredare demokratisk grund. Och just då var det ett stort misstag att över huvud taget ägna sig åt val. Men sedan valen väl hade hållits och Kommunen bildats, var det absolut nödvändigt att man gick vidare genom att i ett enda slag koncentrera allt till Kommunen och skapa ett organ med verkliga maktbefogenheter, som kunde reorganisera Nationalgardet. Men så skedde inte. I stället stod Centralkommittén kvar vid den valda Kommunens sida; och det faktum att också den förstnämnda var vald av folket, gav den en politisk auktoritet som gjorde den i stånd att konkurrera med Kommunen. Men samtidigt berövades den därigenom den energi och fasthet som var nödvändiga i de rent militära frågor, som i och med Kommunens tillkomst var de enda som berättigade dess existens. Valrätten, de

demokratiska metoderna, *är bara ett av de instrument* proletariatet och dess parti har att arbeta med. Detta med val får under inga omständigheter bli en fetisch, ett botemedel mot allt ont. Metoden med val måste kombineras med utnämningar. Kommunen fick sin makt genom det valda Nationalgardet. Men sedan Kommunen tillsatts borde den med fast hand ha reorganiserat Nationalgardet upp, ifrån och ner, gett det pålitliga officerare och infört ett strikt disciplinerat kommando. Kommunen gjorde inte detta, eftersom den själv saknade en stark revolutionär centralledning. Och så småningom krossades också Kommunen.

Man kan som synes studera Kommunens hela historia, sida upp och sida ner, och på varje sida läsa samma självklara slutsats – att proletariatet måste ha ett starkt parti som leder det. Det franska proletariatet har offrat mer för revolutionen än något annat proletariat. Men det har också lurats och bedragits mer än något annat. Gång på gång har bourgeoisien bländat och förvirrat det genom att vifta med republikanismens färger, med radikalism, med socialism, men alltid bara för att kunna fjättra det ännu säkrade vid kapitalismen. Med hjälp av sina redskap, sina advokater och journalister har bourgeoisien strött omkring sig massor av demokratiska, parlamentariska, frihetliga formler som allesammans är en black om foten på proletariatet och hindrar dess framåtskridande.

Det franska proletariatets temperament är en revolutionär lavaström. Men denna lava är numera täckt av skepticisms aska – resultatet av en lång rad bedrägerier och besvikelser. Dessutom måste Frankrikes revolutionära proletariat uppträda strängare mot sitt eget parti och mer obarmhärtigt demaskera varje skiljaktighet mellan ord och handling. De franska arbetarna behöver en organisation, stark som stål, med ledare som behärskas av massorna i varje nytt stadium av den revolutionära rörelsen.

Hur lång tid kommer historien att ge oss för våra förberedelser? Det vet vi inte. Vid det här laget har den franska bourgeoisien bevarat makten i sina händer i femtio års tid, sedan den valde den tredje republiken på kommunardernas sönderslagna lik. Dessa människor från 1871 brast förvisso inte i mod. Vad de saknade var en klar metod och en centraliserad ledande organisation. Det var därför de förlorade. Sedan gick det ett halvt sekel, innan det franska proletariatet kunde ta upp frågan om att hämnas kommunardernas död. Men den här gången kommer de att handla mer beslutsamt, mer koncentrerat. Thiers arvtagare kommer att få betala sin historiska skuld intill den sista centimen.

Översättning: Roland Adelberth